

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1750/2015
17.03.2016. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранка Станића и Гордане Ајншпилер Поповић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Н.П. из Ч., кога заступа пуномоћник Љ.М., адвокат из Ч., против тужене Републике Србије, ради накнаде нематеријалне штете у износу од 15.000.000,00 динара, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж бр.1825/14 од 27.05.2015. године, у седници већа одржаној дана 17.03.2016. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца Н.П. из Ч., изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж бр.1825/14 од 27.05.2015. године у одбијајућем делу тужбеног захтева.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Чачку П бр. 23/13 од 25.03.2014. године, ставом првим изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе плати износ од 1.000.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 25.03.2014. године па до исплате. Ставом другим одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу у коме је тражио да се обавезе тужена да тужиоцу поред износа досуђеног ставом један изреке ове пресуде исплати износ од још 14.000.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана доношења пресуде до исплате као неоснован. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде парничних трошкова плати износ од 23.312,00 динара са законском затезном каматом почев од 25.03.2014. године па до исплате.

Апелациони суд у Крагујевцу пресудом Гж бр.1825/14 од 27.05.2015. године у ставу првом изреке одбија као неосновану жалбу тужене и пресуду Вишег суда у Чачку П бр. 23/13 од 25.03.2014. године потврђује у ставу првом изреке пресуде. Ставом другим одбацује жалбу тужиоца изјављену на пресуду Вишег суда у Чачку П бр. 23/13 од 25.03.2014. године на став један изреке пресуде као недозвољену. Ставом трећим преиначује првостепену пресуду у ставу два и три изреке, тако што обавезује тужену да тужиоцу на име накнаде

нематеријалне штете ради неоснованог лишења слободе плати износ од 500.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 25.03.2014. године па до исплате, а одбија тужбени захтев тужиоца у делу у којем је тражио да се обавезе тужена да тужиоцу поред досуђеног износа исплати износ од још 13.500.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана доношења пресуде па до исплате као неоснован. Обавезује тужену да тужиоцу на име накнаде парничних трошкова плати износ од 34.950,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 25.03.2014. године па до исплате.

Против другостепене пресуде у делу којим је одбијен тужбени захтев, тужилац изјављује благовремену и дозвољену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао ревизијом побијану другостепену пресуду на начин прописан чланом 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11 ... 55/14) и одлучио као у изреци ревизијске пресуде из следећих разлога:

Ревизија тужиоца није основана.

У поступку доношења побијане пресуде нема битне повреде из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Неосновано је позивање ревидента и на битну повреду из члана 372. став 1, а у вези члана 259. ЗПП. Досуђивањем новчаног износа на име накнаде за претрпљену нематеријалну штету, оштећеном се пружа одговарајућа сатисфакција према значају повређеног добра, а о томе одлучује суд по слободном судијском уверењу у смислу члана 232. ЗПП, према мерилима и околностима у време пресуђења. Стога није било потребе одредити вештачење од стране вештака медицинске струке неуропсихијатра, ради утврђења јачине душевних болова које је трпео тужилац због неоснованог лишења слободе. Самим тим нема битне повреде из наведене законске одредбе на коју се позива ревидент, нити других битних повреда одредаба парничног поступка које би могле представљати основ за уважавање ревизије тужиоца.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је осуђен по пресуди Окружног суда у Чачку К бр. 4/80 од 15.03.1980. године на казну затвора у трајању од једне године и шест месеци. Био је лишен слободе у периоду од 05.10.1979. до 04.04.1981. године, због идеолошких и политичких разлога. Након хапшења тужилац је у истражном затвору у Чачку провео девет месеци, дуго је саслушаван од њега изнуђивани искази силом и малтретирањем. Тужилац је доживљавао тортуру и свакодневне провокације од стране иследника при чему су у собама у којима је боравио услови били јако тешки. У једној соби било је седам до осам лица, мали прозор, храна је била јако лоша. Казну је издржавао у КП Дому „Забела“ где су услови били нешто бољи, јер су имали дневне активности и шетње и нису доживљавали тортуре од иследника. Тужилац је због повреде слободе кретања, повреде угледа и части и због поремећаја психичке равнотеже претрпео душевни бол који је стваран и трајан. Тужилац је рођен .... године. У време хапшења имао је свега 29 година, родитељи тужиоца су његово хапшење тешко поднели, отац се разболео, избегавали су контакт са људима. Након изласка

из затвора односи околине према тужиоцу су се променили, јер људи нису смели да му приђу и избегавали су га, а дешавало се да га неко зове телефоном и малтретира. Тужилац је морао по изласку из затвора годину и по до две дана да се једном седмично јавља у полицију, тако да се није осећао као слободан човек ни након изласка из затвора. Тужилац је издржао казну затвора по пресуди Окружног суда у Чачку К бр. 4/80 од 15.03.1980. године која је преиначена пресудом Врховног суда Србије Кж1 600/80 од 27.11.1980. године и тужилац осуђен на казну затвора у трајању од једне године, шест месеци у периоду од 05.10.1979. до 04.04.1981. године. Правноснажним решењем Окружног суда у Чачку Рех бр. 1/06 од 23.01.2008. године усвојен је захтев за рехабилитацију тужиоца и утврђено да је ништава правноснажна пресуда Окружног суда у Чачку К бр. 4/80 од 15.03.1980. године а преиначена пресудом Врховног суда Србије према којој је тужилац осуђен из идеолошко политичких разлога због кривичног дела непријатељске пропаганде из члана 133. став 4. КЗ СФРЈ на казну затвора у трајању од једне године и шест месеци и поништене правне последице ове осуде.

Првостепени суд је с позивом на одредбу члана 200. став 1. Закона о облигационим односима, досудио тужиоцу новчану накнаду од 1.000.000,00 динара имајући у виду протек времена у односу на настанак штете, непреносивост права, чињеницу да је тужилац рехабилитован правноснажним решењем суда, на који начин му је пружена морална сатисфакција и у извесној мери ублажен душевни бол због повреде части и угледа и уз образложење да се сврха накнаде огледа у омогућавању оштећеном лицу да себи кроз новчане износе омогући живљање у појединим животним задовољствима и благодетима.

Апелациони суд је при неспорном основу тужбеног захтева, закључио да тужиоцу због неоснованог лишења слободе, због неоправдане осуде због повреде права слободе кретања, повреде угледа и части и поремећаја психичке равнотеже због чега је тужилац претрпео душевни бол који је стваран и трајан, припада износ од 1.500.000,00 динара, те како је првостепеном пресудом досуђен износ од 1.000.000,00 динара, преиначује првостепену пресуду тако што поред тог износа досуђује још износ од 500.000,00 динара, с позивом на одредбу члана 200. Закона о облигационим односима.

С обзиром на тако утврђено чињенично стање правилно је другостепени суд применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду тако што је тужиоцу поред досуђеног износа наведеном пресудом досудио и износ од још 500.000,00 динара.

Ревидент у ревизијским разлозима изражава супротан правни став од израженог става нижестепених судова, сматрајући да је накнада тужиоцу одмерена прениско, услед чега је материјално право погрешно примењено.

Ревизијски суд не прихвата у ревизији изражене правне ставове. Чланом 200. став 1. Закона о облигационим односима, прописано је да за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица, као и за страх, суд ће ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава

досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству. Ставом 2. прописано је да приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њома не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

И по оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је правилно применио материјално право када је обавезао тужену да тужиоцу накнади нематеријалну штету у досуђеном износу. Суд је узео у обзир све околности случаја имајући у виду душевне болове које је тужилац трпео због неосноване осуде односно због неоснованог лишења слободе који представља јединствени вид штете и који обухвата све штетне последице везане за личност оштећеног проистекле из неоправдане осуде. Током првостепеног поступка утврђено је да је тужилац за време трајања притвора и издржавање казне затвора те након изласка из затвора трпео душевне болове због повреде права на слободу, част, углед и достојанство, за време боравка у затворима трпео је физичко и психичко насиље односно био је изложен тортури због чега је трпео и душевне и физичке болове и страх. Суд је приликом одмеравања накнаде имао у виду природу кривичног дела које је тужиоцу стављено на терет, као и осећај понижености, обесправљености и социјалне маргинализације које је тужилац имао како у време трајања притвора и издржавања казне, тако и у наредном периоду након изласка из затвора, те досуђени износ од стране другостепеног суда одговара претрпљеној штети.

Не могу се прихватити као основани наводи ревидента, да нижестепени судови нису утврдили правичну новчану накнаду.

Ово из разлога што су нижестепени судови приликом одмеравања накнаде имали у виду чињеницу да је тужилац правоснажном судском пресудом од 15.03.1980. године осуђен на казну затвора у трајању од једне године и шест месеци, да је рехабилитован правноснажним решењем Окружног суда у Чачку од 23.01.2008. године, на који начин му је пружена морална сатисфакција и у извесној мери ублажен душевни бол због повреде части и угледа, имајући у виду протек времена у односу на настанак штете. Наведене чињенице везано за рехабилитацију, судови су правилно ценили и закључили да тужиоцу због неоснованог лишења слободе услед неоправдане осуде, повреде права слободе кретања, повреде угледа и части, као и поремећаја психичке равнотеже, услед чега је трпео душевни бол који је неспоран и трајан припада износ досуђен другостепеном пресудом. За већи износ од досуђеног па до траженог износа правилно је одбијен захтев тужиоца као неоснован. Другостепени суд је приликом одмеравања висине накнаде нематеријалне штете имао у виду све околности због којих је тужилац претрпео штету.

Нису основани наводи ревидента, које је истицао и у жалбеном поступку и са којима устрајава и у поступку по ревизији да је правилна примена одредбе члана 200. став 1. Закона о облигационим односима захтевала обављање вештачења од стране вештака одговарајуће медицинске струке – неуропсихијатра. Ово из разлога што о нематеријалној штети судови одлучују по слободном

уверењу у смислу члана 232. Закона о парничном поступку према мерилима и околностима у време пресуђења. Сврха накнаде нематеријалне штете је да се досуђивањем износа као накнаде за претрпљену нематеријалну штету оштећеном овде тужиоцу пружи одговарајућа сатисфакција према значају повређеног добра и тежине повреде односно да се оштећеном лицу кроз новчани износ омогући уживање у појединим животним задовољствима и благодетима. Дакле сврха накнаде нематеријалне штете је одговарајућа сатисфакција према значају повређеног добра и тежини повреде, а иста се постиже досуђеним износом.

Осталим наводима ревидента, правилност оваквог закључка другостепеног суда у погледу висине досуђене накнаде нематеријалне штете се не доводи у сумњу.

Следом реченог, Врховни касациони суд је применом члана 414. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**